

HECE

ISSN 1301-210X

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL 15 SAYI:170 OCAK 2011

Söyleşi:

Cemal Şakar'la Öykü Üzerine...

Işık Yanar'la Roman Üzerine...

- Ömer Aksay *Blöfli Pişti*
- Celâl Fedai *Bir Yemekle Nasıl Doyulur?*
- Ali Emre Adı *Nureddin Zengin Olan*
- Ali Galip Yener *Yazarın Doğuşu*
- Ali K. Metin *Şiir Eleştirisi Ve Poetikalar*
- Aldous Huxley *Kedilerden Öğütler*
- Lütfi Bergen *Küçük Bir Adamın Lüzumsuz Günabları*
- Necip Tosun *Cemal Şakar Öyküleri*

170

EDEBİYAT GÜNDEMİ

Necati Mert/Lümpen 3

Eriş Özgül/Özgür Seyirci 4

Asım Öz/Işık Yanar'la Şemsiye Tamircisi Üzerine:... 7

Mehmet Kızılay/Zor Sevdamız 10

TAKİP MESAFESİ

Hayriye Ünal/Açıklıyorum: İroni Adlı Bir Şiir Tanrısı Yok 14

Yazıyla Bir Şair/ Bir Çiçek Şahit Sami Baydar'a 16

Sayıyla 1 Dergi/Devrimci Gelişimin Olgunluk Ürünü Bir Dergi Alan '67 19

İletişim Araçları ve Edebiyat 21

Hasan Aycın/Çizgi 22

Ömer Aksay/Blöflü Pişti 23

Celâl Fedai/Bir Yemekle Nasıl Doylur? 25

Ali Emre/Adı Nureddin Zengi Olan 26

Gökhan Arslan/Aşk Geri Döner 29

Hüseyin Atabaş/Bir Yılbaşı Kartı 31

Hüseyin Karacalar/Kalkan 32

İlhan Kayhan/Eğer Bilsedydi Hanumefendi 34

Serap Ural/Menora'nın Kolları 36

Ayşe Sevim/Sözlük 38

Türker Özşekerli/Köpekçe 39

Yahya Kurtkaya/Uzun Tırnaklar 40

Elif Nuray/Canefza III 42

Ali Galip Yener/Yazarın Doğuşu, Montaigne ve Tanpınar 43

Yunus Develi/Frenk Havası -XVIII- Tanrı ile Konuşmalar-II 48

Ali K. Metin/Şiir Eleştirisi ve Poetikalar Üzerine 2007-2009... 50

Ömer Aksay/Şiirde Mehmed Âkif'le Buluşmak-Mehmed Âkif'le Şiire Buluşmak! 62

Ayşe Kara /Mistik ve Masal Mekanlara Bir Yolculuk III- Petra/Al-Batara 65

Gürsel Aytaç/Elif Şafak'dan Edebiyat Yazıları: Fırarperest 72

Aldous Huxley/Kedilerden Öğütler 76

Mustafa Şerif Onaran/Önümüzde Bir Uzun Yol Var 80

Lütfi Bergen/Küçük Bir Adamın Lüzumsuz Günahları 84

Asım Öz/Cemal Şakar'la Öykü Üzerine Söyleşi:... 98

Necip Tosun/Gidenler Gidenler'den Sular Tutuştuğunda'ya Cemal Şakar... 106

Murat Erol/Şemsiye'nin Kapattıkları 114

Ayşe Şener/Esintiler 119

KİTAPLIK

Selahattin İpek /Düzyazı: 100 Yazı 122

İshak Yetiş/Dostluk Üzerine 124

Mustafa Uçurum/Yitiksiz 126

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 15 SAYI: 170
ŞUBAT 2011
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Dizgi-Düzeltilti: Hece

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler/ ANKARA

2011 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 90 TL.

Kurumlar İçin: 200 TL.

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.01.2011

NECATİ MERT

LÜMPEN

Yıl 1980'den az önce ya da az sonra. Belki 1982. Bir şair ağbi, kendisi gibi hapislerde yatmış bir romancı ağbinin gıyabında ayaküstü dedi ki: "Onun kadar lümpenini daha görmedim." Ne demekti şimdi bu? Lümpenlikle ne vurgulanmak isteniyordu? Hem, yazarlıkla lümpenlik bağdaşır mıydı?

Bu soruları soruyorum; çünkü lümpeni proletarya ile birlikte, "lümpen proletarya" olarak öğrendik biz.

Şöyle ki işçi sınıfı, yani proletarya, üretim araçlarına sahip değildir. Toprağı, makinesi, işyeri yoktur onun. Geçimini nasıl sağlar? Mülk sahiplerine işgücünü satarak. Kol işçiliği de bunun içine girer, kafa işçiliği de. Bu anlamda fındık ve sanayi işçisi ile bir işveren için çalışan bir doktor, bir mühendis vb. diplomalılar arasında fark yoktur. Hepsi de sömürülür. Ezilir. Egemen ideolojinin baskısı altında tutulur. Sınıf, başlangıçta bunun farkında değildir. Kendi halindedir. Hatta, yıllar geçmiş olsa da, olup biteni göremeyebilir. Doğal sayabilir. "Kendinde sınıf" denir buna. Oysa sömürünün ve savaşın hiç olmadığı bir dünya, sınıfın ideolojik bilinçlenmesi ve politik örgütlenmesiyle kurulabilir ancak. Bunun farkına varılmasıyla ki proletarya, "kendinde sınıf" olmaktan çıkıp "kendisi için sınıf" olur. Bununla da kapitalizmden sosyalizme geçişi gerçekleştirir. Proletarya değildir artık. Zira üretim araçlarının kullanım hakkını halkla birlikte sahiplenerek toplumu ve ekonomiyi yönetmeye başlamış, sınıfsal varlığının şartlarını aşmıştır.

Lümpenlikle bilinçsizlik arasında ilgi var ama, "kendinde sınıf" için de kullanılmaz "lümpen". Almancada "paçavra" anlamına gelirmiş; Marx'la Engels, buradan hareket etmiş olmaları sözcüğe an-

---

EDEBİYAT GÜNDEMİ

---

lam verirken. Marx, Louis Bonaparte'ın, 1848 Devrimi ardından darbeye imparator oluşunu anlattığı eserinde, "hiçbir sınıf tarafından istenmeyenler" diye tanımlar lümpen'i. Ayaktakımı. Sınıf dışı bırakılmış ne kadar işsiz varsa: dilenci, eşkiya, hırsız, yankesici, dolandırıcı, fahişe, kumarbaz, pezevenk... bunun içine girer. Sosyalist devrim için zararlı görülür lümpen proletarya. Neden? Çıkarlarına, mevcut yapı daha uygundur. Bu yüzden aristokrasiye ve burjuvaziye maşalık için hazır beklerler. Bonaparte'a destek verenler bunlardır. Hitler Almanya'sındaki işkenceciler arasında bunlar vardır. Nitekim bugün de ilericilerin ve devrimcilerin üzerine bunlar sürülür hep.

Malumunuz, karşılaşılan her yeni durum için yeni sözcük yaratılmaz; çok zaman, mevcut sözcüklerden yararlanır, sözcüklere, konuluş anlamlarının yanı sıra yan ve mecaz anlamlar yüklenir. "Paçavra"dan "ayaktakımı"na böyle geçilir sözcğeli. Şair de, benzer bir yol tutmuş olacak.

İdeoloji, inanç ve düşünce, bir başlarına da bir şeydirler elbette, ama her şey değildirler. Kendileriyle uyumlu ahlak ve estetik üzerine oturmalıdırlar. Yoksa nafi! Aynı görüşten iki insan birbiriyle anlaşamayabilir de, taban tabana karşıt iki görüşten iki insan anlaşabilir. Düzey diyelim bu sacayağına. Düzeyleridir onları anlaştıran, buluşturan. Kâmil insan, dinle sınırlı bir olgunluk değil bence. Her düşüncenin kâmil var. Şair kendisiyle romancı arasında böyle bir farklılık görüyordu sanırım. Haklı mıydı? Bilemem. Her ikisi de sevdiğimdi. Şimdi ikisi de rahmetli.

Ama inanıyorum: Ateistin de lümpeni olur. Sosyalistin, komünistin de. Burjuvanın da. Milliyetçinin de.

"İslam'ın Zihin Tarihi"ni okuyorum; Hilmi Yavuz, Müslüman zenginleri "haram yiyicilikle" suçlayan bir yazara ce-

vap verdiği yazısında diyor ki: "Öncelikle şunu belirtmek gerek: 'Haram yiyiciler'in, rüşvet, yolsuzluk, irtikâp yoluyla haram kazançlar edinenlerin, gerçek anlamda Müslüman bir burjuvaziyle uzaktan yakından bir ilgisi yoktur: 'Haram yiyiciler', 'lümpen Müslümanlar'dır. 'Lümpen Müslümanlar'ın ne köylü ne de kentli herhangi bir Müslüman ahlak değeriyle ilişkileri olmadığı için İslamî anlamda dünyevileşmeyi yolsuzluk, haksız kazanç, rüşvet ve akla gelebilecek her neviden haramı irtikâp etmek biçiminde anlamalarında şaşılacak bir taraf olmadığı gibi bunları gösterişçi tüketimde buldukları için eleştirmek, bana so-rarsanız abesle iştigaldir." (s. 158).

Hilmi Yavuz'un eserleri topluca Ti-maş'tan çıkıyor şimdi. İlk üçü şöyle: "İslam'ın Zihin Tarihi"; "Türkiye'nin Zihin Tarihi", "Alafrangalığın Tarihi"

Payını almaya hazır okur için ne büyük nimet!

ERİŞ ÖZGÜL

ÖZGÜR SEYİRCİ

Bizde Atatürk filmi çekmenin hazin ve eğlenceli bir hikayesi vardır. Yıllardır nasıl bir Atatürk filmi çekebileceğimizi, yönetmenin yerli mi yabancı mı olması gerektiğini, kimlerin oynayabileceğini tartışıp durduk. Batlıların birçok irili ufaklı kahramanları için çekilen filmleri gördükçe, hâlâ bir filmimiz olmaması, âdeta milli gururumuzu zedeledi. 12 Eylül'den sonra bu konu neredeyse bir hayat memet meselesi halini aldı. Kültür Bakanlığı yarışmalar düzenledi, kazanan senaryolardan birkaçı çekildi. Kimse tatmin olmadı. Ne zaman bir reklamda, bir belgeselde Atatürk canlandırıldı, âdeta olay oldu. Az benzemiş, çok benzemiş,

iyi oynanmış, kötü oynanmış diye. Sonunda TRT işe el attı ve Turgut Özakman-Ziya Öztan işbirliğiyle Kurtuluş ve Cumhuriyet dizileri çekildi. Geçtiğimiz yıllarda ortalık tekrar hareketlendi. Önce Can Dündar'ın belgeseli Mustafa, sonra Veda, en son da Dersimiz Atatürk geldi. Ama hiçbirini yaraya merhem olmadı. Şöyle göğsümüzü gere gere dünyaya gösterdiğimiz bir Atatürk filmi üretilmedi.

Sorunun kaynağını da bulabilmiş değiliz. Önce parada, altyapıda ve teknik yetersizlikte aradık eksikliğimizi. Ancak tekniği daha iyi olan veya devlet imkanlarını seferber ettiğimiz filmler de bir türlü tatmin edici olmadı. Sonra yönetmenlerimizin yeteneğini tartıştık. Dışardan yönetmenler getirmeyi bile gündeme aldık ama bundan da bir türlü emin olmadık. Atatürk filmi çekenler de gerekli ilgiyi ve takdiri görememekten yakındılar. Onca emek ve paranın bu yola hasredilmesinin en azından takdir edilmesini istediler. Onlar da Recep İvedik gibi çok iş yapan popüler filmlere saldırdılar. Halkımızın Atatürk filmi hak edip etmediğini gündeme getirmeye çalıştılar alttan alta.

Oysa hepimizin bildiği bir şey vardı: Bu filmler ilginç değildi. Ne Atatürk ne Kurtuluş Savaşı ne de Cumhuriyetimiz konusunda kayda değer bir şeyler söylüyordu. Hepsisi sanki konusunu ilk kez ele alıyormuş gibi bir kahraman biyografisi anlatıyordu seyirciye. Onu da resmi tarihin bir adım ötesine geçmeden. (Geçmeye çalışanları da mahkum ediyorduk zaten. Can Dündar'ın Mustafa'sının başına gelenler...) Böyle bakılınca da filmler film olmaktan çıkıp resimli tarih dersine dönüşüyordu. Karşımızdaki şahsiyetin kahramanlık kültürünü desteklemek için yaptığımız filmler, sadece solgun birer kahraman kopyası oluyor, Ziya Öztan-Turgut Özakman ikilisinin yaptığı resmî tarih hikayesinin bir adım önüne geçemiyordu. Her

film bilineni bir kere tekrarlayıp üzerine kendi özgün çizgisini koymaya çalışıyordu. Tabii buna zaman kalırsa. Sonra da bu filme karşı, ilk defa konuya el atılmıyormuş gibi coşku duymamız bekleniyordu. Sanki Cumhuriyet yeni kurulmuş, bu konular ilk defa seyirci önüne çıkmış gibi.

Bir toplumsal devrimi gerçekleştirenler, o devrimin meşruluğunu anlatmak için önce yapılanların ne kadar gerekli olduğunu anlatırlar halka. Sonra da o devrimi gerçekleştirenlerin yaşadığı zorlukları. Her şey tazeyken bu çabalar coşkuyla karşılanır. (Cumhuriyetin ilk yıllarındaki piyesler, şiirler gibi...)Yapılan işin teknik estetik seviyesine pekte bakılmaz. Zamanla rejim oturup o ilk heyecan sönmeye yüz tuttuğundaysa daha yetkin, daha temeli sağlam şeyler arar seyirci. Bu açıdan bakıldığında aydınlarımız daha doğrusu sinemacılarımız Cumhuriyetin Çocukluk Hastalığına tutulmuş gibiler sanki. Yaptıkları işler için hep o ilk heyecanla teknik-estetik değerlere bakmadan, sadece yapılmış olmasından coşku duymasını bekliyorlar seyircinin. Oysa hayat değişmiş, Cumhuriyet fikri çeşitlenmiş, çeşitli açılardan eleştiriye tabi tutulmuştur. Ancak sinemacılarımız bütün bu toplumsal değişimi yok sayarak ilk dönemin coşkusunu talep eden işler yapıyorlar. Reel toplumdaki gelişmeyi âdeta yok sayarak. O zaman da hayal kırıklığı yaşamak kaçınılmaz oluyor. O zaman da aksaklık yapılan işte değil de toplumda veya toplumdaki karşıt odakların tavrında aranıyor. Sonunda da tartışma sinema ve sanat alanından çıkıp doğrudan ideoloji alanına kayıveriyor. Filmi eleştirenlerin meşrebine ve bilinç düzeyine gelip dayanıyor mesele. İşin kötüsü de bu her filmde tekrarlanıyor. O ilk yılların coşkusu aranıyor da aranıyor.

Ocak ayında bir film girdi vizyona: Hür Adam. Atatürk'e taban tabana zıt,

hatta Kemalizm'in mağdur ettiği Bediüzzaman Said-i Nursi'nin hayatını anlatıyordu. İddialıydı. Paradan kaçılmamıştı. Türkiye şarlarında bir süper prodüksiyondu. Bazıları sadece çekilmiş olmasını bile bir devrim olarak nitelediler. Önce on milyon, sonra beş milyon seyirci beklendiği duyuruldu. İlk haftadaki seyirci sayısı ise büyük bir şok oldu yapımcılar için. Aynı anda vizyona giren popüler bir filmin çok gerisindeydi filme olan ilgi. Atatürk filmlerini bekleyen akıbet Hür Adam'ı da vurmuştu; İlgisizlik. Hemen aynı yapımcının yaptığı Minyeli Abdullah hatırlandı. Zor şartlarda çekilen, doğru dürüst dağıtım ağına bile giremeyen film, döneminde rekorlar kırmıştı. O halde bu ilgisizlik niyeydi?

Oysa Minyeli vizyona girdiğinde (1989) filmin hitap ettiği sosyal taban, kıyıda'ydı. Dominant kültür alanında ve devlet katında kendine bir yer edinemişti. Anadolu'daki hatırı sayılır birikim, kendini ifade edecek mecralar arıyordu. İşte bu ortamda bağına bastı filmi. Sinemasal değerini tartışmadan, filmde dile getirilen görüşleri sorgulamadan. Şimdiye aradan çok zaman geçmişti. Seçimlerde iktidar el değiştirmiş, akabinde sermaye de hızla el değiştiriyordu. Asker ve bürokratik elit bir tehdit olmaktan çıkmıştı. Şimdi seyirciden aynı coşkuyu beklemek, İslami Kesimin Çocukluk Hastalığı'nı çağırıyordu artık.

Hür adam sonuçta düzgün yapılmış bir biyografiydi. Sinemasal olarak sağlam yapılmış bir dökü-dramaydı. Ama o kaddardı işte. İçerdiği muhalif tavır ve eleştiri çoktan aşılmıştı. Bediüzzaman'ın derli toplu anlatılan hayat hikayesinde, bilinenden fazla olarak çok ta enteresan bir taraf yoktu. Kitaplardakinden fazla bir şey söylemiyordu film. Sinema sanatı adına büyük sürprizler içermiyordu. Daha da önemlisi 20 yıl önce çok heyecan uyandıracak olan

muhalif mesajlar, bugün o kadar da muhalif durmuyordu. Hele filmdeki Kürtler, Aleviler ve Anadolu insanına verilen doğrudan mesajlar, filmi tarihsel süreçte muhalif gibi gösterse de gelinen noktada mevcut iktidarın 'açılım' politikalarıyla çok büyük bir ortak paydada buluşuyordu. O zaman da karşınızda bir film değil, bir 'misyon' eserinin olduğu duygusu gelip yanınıza yapışıyordu. 20 yıl önce çok hoşunuza gidecek bütün bu mesajlar, bugün için biraz alışılmış kalıyordu. İçeriğindeki keskin muhalefetse bugün belirli kesimlere dönük bir siyasi desteği alenileştiriyordu.

Hür Adam'ın yönetmeni bütün röportajlarında bu filmi çekmekle bir misyonu yerine getirdiğini sık sık vurguluyordu zaten. Atatürk filmlerinde de Hür adamda da asıl sorun buradaydı işte; sizi filmi çekmeye yönelten o ilk duyguda. Siz eğer bir film çekmek için değil de bir misyonu ifa etmek için yola çıkarsanız, yaptığınız şeye film muamelesi çekilmemesini de bir ölçüde göze almanız gerekmektedir. Üstelik hem misyon yüklenmek hem popüler filmlerle onların kulvarında bilek güreşi yapmak hem de sanat sineması gibi değerli olmaya çalışmak ve sanatsal olarak ta saygı görmeyi, seçkinleşmeyi talep etmek gibi birbiriyle çelişik talepleri barındırıyor bu tavır. Bir filmle âdeta on kuş birden vurmak isteniyor.

Misyon denilen şey biraz da konjonktürle bağlantılıdır. Konjonktür değişince sizden beklenenler de değişecektir. Bu da sanat eserinin kalıcılığına en büyük darbeyi indirecek sebeplerdendir. Bu yüzden yönetmenlerimiz artık misyon yüklenmekle film çekmek arasında tercihlerini yapmak zorundadırlar. Üstelik seyirci tercihini çoktan yapmışken. Bugün artık seyirci, kimsenin kendisini belli misyonlara ortak etmesini istememektedir. Bugün artık sadece belli konuları ele almış olmak, sadece bir tarafı seçmek, mesela sadece Be-

yaz Sinema yapmak, sizin belli ayrıcalıkları veya kahraman muamelesini seyirciden talep etmenizi gerektirmemektedir. Bu ama ben şundan yanayım, şunun için yaptım tavrı seyirciye sempatik gelmemektedir. Seyirci, kulvarı ne olursa olsun, yönetmenden önce 'film' yapmasını beklemektedir. Sonra da bu filmde kendini ilgilendirecek bir şeyler olmasını. Gerisi fazladan yorgunluk sebebidir. Hem çekenler hem tartışanlar hem de seyirci için...

**IŞIK YANAR'LA ŞEMSIYE
TAMİRCİSİ ÜZERİNE:
"Bir İnsanı Anlatmak,
İnsanlığı Anlatmak Gibidir."**

Konuşan: Asım Öz

Bir aile kroniği olarak okunabilecek Şemsiye Tamircisi, bir ailenin iki gününün hikâyesidir: Eski bir futbolcu olan Refik Gönen, Mesih'i beklerken, karısı Refika İstanbul'dan bir sahil kasabasına nasıl sürüklendiklerinin muhasebesini yapar. Oğlu İsa, büyük bilardo-cu olma hayalleri kurarken, kızı Meryem kasabadan kurtulma planları yapar. Ana hikâyeye eklenen alt hikâyelerle ilerleyen roman, farklı hayatların keşişme noktasında bütünleyici bir imge oluşturur. Bu imge, aynı zamanda, büyük düşler kurmanın trajedisi ve saklı geçmişin yeni kuşakları nasıl etkilediğiyle de ilişkilidir. Dört Âdem'le edebiyata giriş yapan yazarın ikinci romanı olan Şemsiye Tamircisi'ni Işık Yanar'la konuştuk.

— Şemsiye Tamircisi, beklemenin, düşlerin, düş kırıklıklarının, insana özgü gelgitlerin, arayışların, seçimlerin sergilenmesi sanki. 'Derin' çıkmazlar, 'umut' arayışları, mesih metaforu, İstanbul'dan kasabaya uzanan hayatlar... Neden Şemsiye Tamircisi?

— Bir insanı anlatmak, insanlığı anlatmak gibidir. Ne olursa olsun, bir olay, sadece bir olay olmadığı gibi, bir insan da

şimdi bize görünenlerin dışında birçok şeydir. Böylece aslında, orada neler taşıyorsanız biraz O'sunuzdur. Ben bu dünyanın çıkmaz bir sokak olduğuna inanmıyorum. Her zaman bir çıkış vardır ve bunlar daha önce tanımladığımız niteliklere de haiz olmayabilirler.

— Romanın ana teması beklemek ve ummak, yani hayatın esası. Bekleyerek ve umarak hayata tahammül ediyoruz. Beklerken de sevgiyi, acıyı, umudu yaşıyoruz. Hikâyesinden bahsedebilir misiniz?

— Bir ailenin iki günün hikayesi. Bu iki günü diğerlerinden ayıran şey onu benim yazmış olmam, sizin de okumuş olmanızdır. Bu aile İstanbul'dan küçük bir Anadolu kasabasına yıllar önce gelmişler. Niçin geldiklerini ise sadece okuyanların bilmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

— Turgenyev kendi romanlarının yazılış biçimi hakkında yıllar önce Henry James'e romanlarını hep zihninde görüntü olarak ortaya çıkan bir ya da birkaç kişiden esinlenerek yazdığını belirtmiş. Karakterleri kurarken nelerden esinlendiniz?

— Henry James'e katılıyorum. Ama bazen onun tekil bakışı ısrarını abarttığını düşünüyorum ki İngiliz bireyciliğinin bu kadar güçlü olmasında katkıları inkar edilemez. Karakter dediğimiz şey, hayatın içerisinde bir yerde dururken sizin gidip aldığınız bir şey değil. Karakter kadar onu ortaya çıkaran şey ya da şeylerin de önemli olduğunu düşünüyorum. Yani karakterlerin bazen tepkilerine şahit oluruz bazen de oluşumlarına.

— Yaşanan olayları onları yaşayan kişilerin izlenimlerini ön plana çıkaracak biçimde anlatan romanda zıtlıklar ve çatışmalar da başarıyla işlenmiş. Refik'le oğul İsa'nın çatışmaları mevcudun ve beklenenin zıtlığı doğal mekanlar yapay mekanlar, yorularak varılan evle yorulmadan varılan oyun salonu...

— Bu basit bir zıtlık değil yalnız. Yani siyah ve beyaz gibi değil. Bazen aynı şeyi başarmak isteyenleri de zıtmış gibi görebiliriz. Oysa onlar rakiptirler. Ulaşmak istedikleri şey ise kendileri. Burada aynı olan şeylerin farklı yüzlerine de şahit olabiliyoruz yani babada zamanında futbolcuydu, şimdi Mesih'i bekliyor.

— *Şemsiye Tamircisi* bir roman, öyle de okunmalı. Romandaki metaforlardan biri de bekleyiş bağlamında mesih. Kendi küçük dünyasını aşan amaçlar için çabalayan bir Refik var karşımızda. Yalnız romanın bilgi temeli de beni düşündürdü. Bu bağlamda, karşı çıkanlar ve savunanlar da olacaktır. Gerek girişin başında yer alan aktarım gerekse kahraman Refik'in okuduğu *Altıparmak Peygamberler Tarihi* üzerinden bunu düşündüm. Bu konuda ne söylersin?

— Mesih konusunda çok farklı rivayetler ve çalışmalar mevcut. Bunların büyük kısmını inceledim. Mesih'in karakter ve fiziki özelliklerine girmek yerine ya da gelip gelmeyeceğiyle ilgilenmek yerine, Mesih imgesi benim için daha önemliydi. Kurtulmak, kurtarmayı da nasıl içerir? Kurtulan, nasıl kurtarabilir?

— *Bir buçuk günde olup bitiyor* romandaki her şey. Kuşkusuz bu zaman aralığında konunun en etkili, en anlamlı ve en yoğun biçimde işlenmesine yarayacak olayları ve kişileri seçmek zor. Zaman aralığının bu kadar kısa olmasının bir sebebi var mı?

— Refik, Mesih'in Cuma namazına müteakip geleceğine inanıyor. Bu anlamda Cuma ve bir gün öncesi önemli.

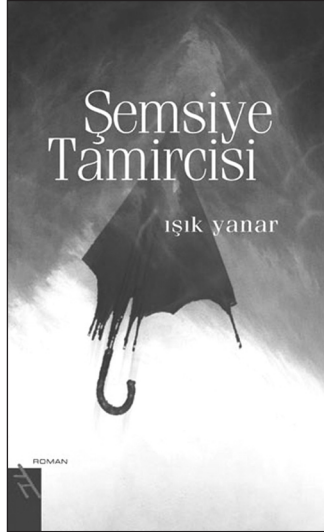
— *Yeni sinemada da kasabaya dönük bir ilgi var. Diğer taraftan geçmişte romanla ilgi-*

li tartışmalarda Sezai Karakoç'un ve Kemal Karpat'ın kasaba ve köy üzerinden yaptıkları bir tartışmayı anımsıyorum. Şemsiye Tamircisine mekan olarak niçin bir kasabayı seçtin?

— Çok uzun düşünmedim aslında. Ama taşranın her zaman daha yaşanılır bir yer olduğu seksenlerin sonundan itibaren tartışılan bir olgu. Ben, kasabaları çok sevmekle birlikte, bu düşüncenin beraberinde hayatın ne olduğu sorusunu barındırdığını düşünüyorum. Şunu kabul etmemiz lazım, kasaba metafiziği, şehir metafiziğinden daha esaslı gibi. Ama bu birisini birisine tercih etmek anlamına gelmez.

— *Roman kurgusunun bir keşif çalışması olduğunu düşünüyorum. Geleneksel romanın düz çizgi üzerinde ilerleyen tahkiyesini yeğlemediğini de belirteyim burada. Karakterlerin bekleyişlerinin düz çizgi üzerinden gidilerek ya da yüzeyde dolaşarak anlatılabilmesi de mümkün değil. Böylece takvim ve saatle ölçülen matematiksel zamanın dışına çıkarak bir anlamda insanların bilincindeki karmaşık zamanın içine dalmaya çalıştığınız da görülmüyor..*

— Evet bu benim her zaman önemseydiğim bir şeydir. Hayatın çizgisel bazı özelliklere haiz olmakla birlikte döngüsel olduğuna inanıyorum. Evlenirsiniz çocuklarınız olur ve hayatı onlara bırakırsınız. Gençlik ise her şeyin kendisiyle başlayıp kendisiyle bittiği bir zaman dilimi. Bu zaman diliminde insanlar, her şeye ulaşabilecek kadar yakın her şeyi yapabilecek kadar güçlü hissedeler kendilerini. Bu çizgisellikle ardından gelen kalıcı olgunlukla eğrilmeye, hayatın aslında kendi etrafında döndüğüne götürür bizleri.

**Ölümünün 38. Yıldönümünde
ARKADAŞ Z. ÖZGER
ŞİİR ÖDÜLÜ 2011**

2010 yılında Gökhan Arslan'ın kazandığı

Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü'nün, onaltıncısı veriliyor.

Bugüne kadar şiir kitabı yayımlanmamış şairlerin aday olabilecekleri Ödül için son başvuru tarihi **15 Mart 2011**.

Adayların; kitap bütünlüğü taşıyan, basıma hazır şiirlerinden oluşturacakları, adres, telefon, ve özgeçmişlerini de içeren 6 adet dosyayı; Mayıs Yayınları'nın Sakarya Cad. Özkanlar 35 Apt. A Blok, No: 36 / 20, Manavkuyu, Bayraklı – İzmir adresindeki Ödül sekreterliğine, APS, kargo ya da taahhütlü posta ile göndermeleri veya elden teslim etmeleri gerekiyor.

Mayıs Yayınları yetkilileri, Ödül alacak dosyayı 2011 yılı içinde, telif karşılığını ödeyerek kitap halinde yayımlayacaklarını açıkladılar.

Özger'in ölümünün 38. yıldönümünde, **7 Mayıs 2011** tarihinde verilecek Ödülün seçici kurulu Sina Akyol, Orhan Alkaya, Gökhan Arslan, Suat Çelebi ve Haydar Ergülen'den oluşuyor.

"İlk Kitap Özel Ödülü"

Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü bünyesinde, 2007 yılında verilmeye başlanan "İlk Kitap Özel Ödülü" devam edecek. 2010 yılı içinde yayımlanmış ilk şiir kitapları arasından, katılım koşulu aranmaksızın verilecek ödülün amacı; diğer yayınevlerini de ilk şiir kitabı yayımlama konusunda cesaretlendirmek. Özel Ödül, Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü seçici kurulunun sürekli üyeleri ile dönüşümlü olarak görev yapmış tüm üyeleri tarafından sorgu yöntemiyle belirlenecek.

Ayrıntılı bilgi : 0.232.348 71 91 – 92 - www.mayisyayinlari.com

1996'dan beri düzenlenen ve bugüne kadar Gazanfer Eryüksel-Yücelay Sal (1996), Zeynep Köylü-Hüseyin Peker (1997), Serap Erdoğan-Hüseyin Köse (1998), Kuvvet Yurdakul (1999), Sadık Yaşar (2000), Mehmet Kâzım-Bâki Asiltürk (2001, Bir Şiiri İnceleme), Bahtiyar Kaymak (2002), Nesrin Kültür Kiraz (2003), Ertuğrul Deveci (2004), Cuma Duymaz-Sinan Oruçoğlu (2005), Hayriye Ersöz (2006), Ersun Çıplak (2007, Bir Şiiri İnceleme), Halil İbrahim Özbay (2008) Nurullah Kuzu (2009), Gökhan Arslan'a (2010) verilen Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü'nün 2011 programı aşağıda belirtilmiştir.

Ödüle aday olma koşulları

Ödüle,bugüne kadar şiir kitabı yayımlanmamış kişiler aday olabilecektir.

Dosyaların kitap bütünlüğü taşıyan, basıma hazır nitelikteki şiirlerden oluşması gerekir.

Seçici kurul; birincilik, ikincilik, üçüncülük gibi değerlendirmeler yapmayacak; tek bir Ödül verecektir. (Ödül birden fazla dosya arasında paylaştırılabilir. Jüri Özel Ödülü verilebilir.)

Ödüle aday olmak isteyenler, özgeçmişlerini de içeren 6 adet dosyayı, adres ve telefon numaralarını da belirterek, Mayıs Yayınları' nın Sakarya Cad. Özkanlar 35 Apt. A Blok, No:36/20, Manavkuyu, Bayraklı-İzmir adresindeki Ödül sekreterliğine, APS, kargo ya da taahhütlü posta ile gönderecek ya da elden teslim edeceklerdir.

Ödül için son başvuru tarihi:

15 Mart 2011'dir.

Ödül, Arkadaş Z.Özger' in ölümünün 38. yıldönümünde, 7 Mayıs 2011 Cumartesi günü düzenlenecek bir törenle sahibine verilecektir.

Seçici kurulca Ödüle değer görülen yapıtın sahibi, Arkadaş Z. Özger Şiir

Ödülü 2011 Diploması ve Plaketi ile onurlandırılacak; ayrıca dosya kapsamındaki şiirler, Mayıs Yayınları Şiir Dizisi'nden, yıl içinde ve telif karşılığı ödenerek kitap halinde yayımlanacaktır.

Seçici kurul (abc sırasıyla)

Sina Akyol, Orhan Alkaya, Gökhan Arslan, Suat Çelebi, Haydar Ergülen.

“İlk Kitap Özel Ödülü „

Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü bünyesinde, 2007 yılında verilmeye başlanan “İlk Kitap Özel Ödülü“ devam edecektir. 2010 yılı içinde yayımlanmış ilk şiir kitapları arasından, katılım koşulu aranmaksızın verilecek ödülün amacı; diğer yayınevlerini de ilk şiir kitabı yayımlama konusunda cesaretlendirmektir. Özel Ödül, Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü seçici kurulunun sürekli üyeleri ile dönüşümlü olarak görev yapmış tüm üyeleri tarafından sorgu yöntemiyle belirlenecektir.

MEHMET KIZILAY

ZOR SEVDAMIZ

Zor severiz. Zorla güzellik dilemeyiz. Ama güzelliği diler ve o yolda karşımıza çıkacak zorluklara karşı yüreğimizi en kesici tarafından bileyerek ruhumuza çekinmeden teslim ederiz. Zor güleriz. Ağlamanın tarihçesini yazgılarımızdan çalarak destanlaştıranlar, ağladığımız için zor güldüğümüzü gözden geçirirler.

Ağlarız evet, ağlamayı da bir başka severiz. Biliriz ki ağlamayı beceremeyenlerinin gülmeye hakkı olmaz. Ağlamayı bilmeyenlerin acıyı tanıma iddiası olmaz. Ağlamayı bilmeyenlerin yıllık acılar karşısında pervasız dönüşler, ümitsiz kırsırdöngüler dairesinden dışarıya tek bir adım dahi atamazlar.

Ağlamayı bilmeyenler mutluluğu da asla bilemezler. Biz zor mutlu olmayız. Bir yanımıza mutluluk çalındı mı, göz yaşını da zoru da aklımızın ucundan bile geçirmeyiz. Birilerinin mutluluğuna sebep olacaksak sefere çıkmak için hiçbir engel kalmamıştır.

Zor, bir şiiri kınından çıkarmak gibi bir şeydir. Kınından çıkan şiire dur demek kimsenin haddine değildir. Yüreği zora alışkın olanı şiirden ötesi kesmez. Hoyrat bir yalnızlığa düşmek ve buna öfkelenmek iş değildir zoru tanıyanlar için. Suskun bir liman gibi gemisini beklemek, geldiğinde yüreğine vurdura vurdura kucaklamak bir hünkârın mağruriyetle şefkat karışımı sevmeye biçimidir zorların sevgisi. Hayta bir salınış, ısrarcı bir tutunma biçimi değildir. Zor zamanda kenetlenmeyi, suda hâlâ kulaç atmaya takati varken, yüzme bilen arkadaşına tutunmak onu da kendini de takatsiz bırakmak ve nihayetinde bedenleri serin suların kalbine gömmek olarak algılamaz. Aksine, elinden geldiğince dostuna yakın durmaya çalışırken, onun da zorda olduğu anda dayanmamaya, yükleri ağırlaştırıp umudu batırmamaya çabalamaktan başka bir şey düşünmez.

Zor; bazen gece, bazen gündüz hükümdededir. Zoru sevenler gecenin de gündüzün de bir sahibi olduğuna asla tereddüt etmezler. “Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için gerçekten açık, ibretli deliller vardır.” Zoru sevenler geceye güvenip yanlış, gündüzden korkup riyakârlık yapmazlar. Zoru sevenler bilirler ki; Zorun da kolayın da kaynağı aynıdır:

Biz sana bu Kur'an'ı güçlük çekmen için indirmedik, (Taha-2)

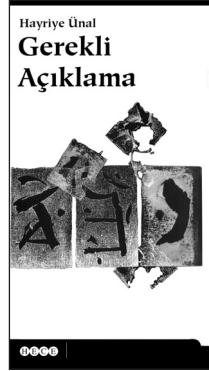
İçi titreyerek korku duyanlara' ancak öğüt-le-hatırlatma (olsun diye indirdik). (Taha - 3)

TYB ÖDÜLLERİ VERİLDİ

Türkiye Yazarlar Birliği'nin geleneksel olarak farklı kategorilerde belirlediği ödüllerden ikisi Hece Yayınlarından çıkan kitaplara verildi. Hikâye dalında Muhtemel Menkıbeler ile Mehmet Harmancı, şiirde Gerekli Açıklama ile Hayriye Ünal ödül aldı. Bu yıl 33. yılını kutlayan TYB'nin, 2010 Yılı Yazar, Fikir Adamı ve Sanatçıları Ödüllerini Genel Başkanı İbrahim Ulvi Yavuz'un açıkladı. Buna göre Harmancı ve Ünal dışında ödül alan isimler ve kategoriler şu şekilde gerçekleşti: Romanda "Lal" ile Ayşe Kara, denemede "Ejderha ve Kelebek" ile Ali Ural, fikirde "Darbe Yargısının Sonu" ile Osman Can, araştırmada "İkinci Parti" ile Cemil Koçak, incelemede "Osmanlı Romanının İmkanları Üzerine" ile Şeyda Başlı, dilde "Türkçe'nin Derin Yapısı" ile Efrasiyap Gemalmaz, edebi tenkitte "Dirim Kurgu" ile Murat Üstübal, biyografide "Tarihin Alacakaranlığında" ile Ali Birinci, tiyatrodada "Kerbela" ile Ali Berktaş, çocuk edebiyatında Birdirbir Dergisi, basın-fikirde Mahir Kaynak, basın-fıkıradada Mustafa Özcan, basın-röportajda Zaman'dan H. Salih Zengin, dergi yayıncılığında Türk Edebiyatı Dergisi, elektronik yayıncılıkta Haber Kültür, televizyon programında TRT'deki 'Ömür Dediğin' ile Osman Gökmen, sinemada Semih Kaplıanoğlu, televizyon belgeselinde TRT'de yayınlanan "Ali Adnan" ile Cengiz Göktaş, halk kültüründe "Diaspora, Kimlik ve Müzik" eseriyle İlhan Ersoy, şehir kitaplarında İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, kamu yayıncılığında Mardin Valiliği, özel yayıncılıkta Okur Kitaplığı ödüle layık görüldü. TYB'nin üstün hizmet ödülleri ise Prof. Dr. Mübahat Kütükoğlu, Prof. Dr. Şerif Mardin ile Nevzat Kaya'ya verilecek.

ESKADER ÖDÜLLERİ AÇIKLANDI

Edebiyat Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği (ESKADER) 2010 yılının bü-

yük kültür sanat ödülleri açıklandı. Buna göre ödüllerden bazıları şöyle: Araştırma: Kadı Sicilleri (Mehmet Âkif Aydın); Basın: Osman Akkuşak (Yeni Şafak'taki makaleleriyle); Biyografi: Bir Hülya Adamının Romanı (Prof. Dr. Orhan Okay); Çocuk Edebiyatı: Sadettin Kaplan, Dergi: Yedi İklim Dergisi; Hâtrâ: Saatçi Musa (Röportaj: Asım Öz, Beyan Yayınları), Hikâye: Angelika (Yıldız Ramazanoğlu, Timaş Yayınları); İnceleme: Şiirin Ardında (Prof. Dr. Turan Karataş, Sütun Yayınları); Roman: Tatar (Gürbüz Azak, Babialı Kültür Yayıncılık); Şiir: Yoksulların ve Şairlerin Kitabı (Cahit Koytak, Timaş);

TÜRK EDEBİYATI BOŞNAKÇA'DA

Bosna-Hersek'te yayınevleri son yıllarda Türkçe'den Boşnakça'ya çevrilen kitapları yayımlamak üzere kolları sıvamış durumdadır. Boşnakların yanı sıra ülkede yaşayan Sırp ve Hırvatlar da bu kitaplara yoğun ilgi gösteriyor. Basına yansıyan haberlere göre Saraybosna'daki Connectum Yayınları'nın sahibi Ayet Arifi, ilk çeviri kitaplarının Ferit Edgü'nün 'Hakkari'de Bir Mevsim' romanı olduğunu, ardından İlber Ortaylı'nın 'Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek', Yaşar Kemal'in 'Yılanı Öldürseler', Feridun Andaç'ın 'Kar Masalları', Furuhan'ın 'Beş Hikâye', Ali Çolak'ın 'Mavi-

sini Yitirmiş Yaşamak' ve Safiye Erol'un 'Çiğerdelen' isimli kitaplarını yayımladıklarını söyledi. Zalihica Yayınevi sahibi Almir Zalihic, Boşnak okuyucuların Orhan Pamuk'un yanı sıra Tanpınar'ın ve Sait Faik'in eserlerine de büyük ilgi gösterdiğini belirtti. Şahinpaşic Yayınevi, "Türkiye'nin Çağdaş Hikaye Antolojisi" ile Nedim Gürsel'in 'Şehir ve Deriş'ini, Buybook Yayınevi ise Orhan Pamuk kitaplarını yayımladı. Saraybosna'da Türk yazarlarının kitaplarına gösterilen ilgide TEDA projesinin katkısı da büyük. Proje kapsamında 23 kitabın Boşnakça çevrilmesi için destek verildi.

AKİF İNAN YAD EDİLDİ

Şair, yazar ve aynı zamanda sendikacı Mehmet Akif İnan vefatının 11. yılında memleketi Şanlıurfa'da yan edildi. 1940 yılında Şanlıurfa'da dünyaya gelen İnan, 6 Ocak 2000'de yine Şanlıurfa'da vefat etmişti. Memur-Sen'in kurucu genel başkanını da olan Mehmet Akif İnan için Memur-Sen, Şanlıurfa Belediyesi ve Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Şanlıurfa Şubesi tarafından anma törenleri kapsamında bir dizi etkinlik düzenlendi. Bir düşünce adamı, eğitimci, edebiyatçı ve sendikacı kimlikleri bulunan Mehmet Akif İnan, Edebiyat ve Maveria dergilerinin kurucuları arasında yer almış, yazı ve şiirleri, kitaplarının yanı sıra Yeni Devir, Türk Ruhu, Türk Yurdu, Filiz, Yeni İstiklal ve Hilal gibi gazete ve dergilerde yayımlanmıştı. İnan, divan ve halk şiiri geleğinden yararlandığı şiirleriyle kendi kuşağının usta şairleri arasında yer aldı. Kendisine rahmet diliyoruz.

Akif İnan

SİNEMA, TARİHÇİSİNİ KAYBETTİ

Ünlü Türk sinema tarihçisi Nijat Özön 15 Aralık 2010 günü hayatını kaybetti. İstanbul'da 1927 yılında doğan Özön, yazın tarihçisi Mustafa Nihat Özön'ün oğludur. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı ile Kütüphanecilik bölümlerini bitiren Özön, öğreniminden sonra yayımcılığa başladı. 1958'de Ankara'da Anadolu Ajansı Genel Müdürlüğü Dış Haberler Bölümü'nde göreve başlayan Özön, çevirmen, sekreter, bölüm şefi olarak çalıştı. Özön, 31 Ocak 1980'de Anadolu Ajansı'ndan emekli oldu. Özön, sinema sanatı üzerine ilk kitabı (Sinema Sanatı, 1956), ilk ciddi sinema dergisini (Sinema, 1956), ilk sinema ansiklopedisini (Ansiklopedik Sinema Sözlüğü, 1958), Türk sinemasının geniş kapsamlı ilk tarihini (Türk Sineması Tarihi, 1962) ve kronolojisini (Türk Sineması

Kronolojisi, 1968) yayımladı. Sinema Elkitabı (1964), 100 Soruda Sinema (1972) ve Sinema: Uygulayımı, Sanatı, Tarihi (1985) adlı eserleri üniversitelerin sinema bölümlerinde ders kitabı olarak da okutulan Özön, ayrıca Eisenstein, Pudovkin, Bazin gibi si-

nema kuramcılarının eserlerini de Türkçe'ye çevirdi. Katkıda bulunduğu eserler arasında Arkın Sinema Ansiklopedisi (1975) ve Cumhuriyet Dönemi Türk Ansiklopedisi'nin (1984) Türk sinemasıyla ilgili bölümleri de yer aldı. Özön, 1966-1967 ile 1967-1968 öğretim yıllarında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı Basın ve Yayın Yüksek Okulu'nda sinema öğretim görevinde; 1978-1979'da Kültür Bakanlığı Kültür Yüksek

Kurulu ve Sinema Yarkurulu üyeliklerinde bulundu. 1964'ten 1992 yılına kadar Fransa Büyükelçiliği'nin "Fransa'dan Haberler" adlı haftalık bültenini yayımladı.

KÜLTÜR BAKANLIĞI'NDAN KÜLTÜRE KATKI DEVAM EDİYOR

2010 yılında 18 prestij kitabı yayımlayan Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011'de anma ve armağan kitaplarıyla "Bilim ve felsefenin Doğulu Öncüleri" serileri gibi klasik eserleri yayımlayacak. Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, İstanbul'daki Millet Kütüphanesi'nde gazetelerin kitap eki editörleriyle bir toplantı yaptı. Genel Müdür Yardımcısı Ümit Yaşar Gözüm'ün ve Genel Müdür Vekili Prof. Dr. Onur Bilge Kula'nın katıldığı toplantıda, kurumun yayınları hakkında bilgi verildi. Kültür Bakanlığı, 2005'ten bu yana az sayıda ama temel kaynak niteliğine sahip eserler yayımlıyor. Bakanlığın 'Anma ve Armağan Dizisi' başlığı altında topladığı kitaplar 2010 yılında da hız kesmeden

devam etmişti. Yıl boyunca 11'i bu diziden olmak üzere 18 kitap yayımlandı. 2010'da anılan ve armağanları yazılan yazarlar şunlar: Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdülkadir Karahan, Nâzım Hikmet, Kemâl Tahir, Osman Hamdi Bey, Semiha Berksoy, Sezai Karakoç, Yaşar Nabi Nayır, Attila İlhan, Cemil Meriç, Necip Fazıl Kısakürek. 2010'da ayrıca kültürel mirasımızla ilgili Türkiye'den Renkler ve Şaheserler, Somut Olmayan Kültürel Miras, Ottoman Painting, Mem û Zîn kitapları yayımlanırken, Kutadgu Bilig'in tıpkı basımı yeniden yapıldı. Kültür Bakanlığı 2011 yılında 'Bilimin ve Felsefenin Doğulu Öncüleri' serisine ağırlık verecek. Bu çerçevede Ali Kuşçu, Biruni, İmam Matüridi, Şeyh Bedreddin, Fergani ve Kadızade-i Rumi gibi bilim ve felsefe öncüleri ele alınacak. 2011'de anma ve armağan kitaplarına da devam edilecek. Yunus Emre, Nasreddin Hoca, Evliya Çelebi, Ziya Gökalp, Cemal Süreya, Nurullah Ataç, Orhan Veli Kanık, Hasan Ali Yücel, Rifat Ilgaz ve Namık Kemal kitapları hazırlık aşamasında.

AÇIKLIYORUM: İRONİ ADLI BİR ŞİİR TANRISI YOK

İroni diye bir tanrı olmayınca onun şairden peygamberler göndermemiş olması da doğal karşılanmalı. Bunu herkes bilmiyor. Bugün burada açıklıyoruz. Evet, ironi yalnızca bir sanatsal araç, bir yorumsuz bırakma, bir sınırlı olduğunu bilme. Daha başka tanımları da var, ilgili kitaplarda bulunabilir. İroni, korur gözetir esirger ve bağışlar sandınız. Yanıldınız. İroniyle ilgili *Hece*'de ve başka dergilerde pek çok yazı yazıldı, ancak açıklığa kavuştuğu anda bile sürprizlere açık bu konu galiba yeterince anlaşılamadı. Bir kez de şuradan bakalım.

Devamsızlık ve tutarsızlık, şiirde teknik görünüm açısından şiirin hiçbir döneminde bugünkü kadar ilgi toplamamıştır. Franco Moretti'nin "belli bir vaade bağlı olmayan, ancak pek çok tercihin aynı derecede mümkün olduğu metropol cazibesi" dediği şey de bu tarzı destekliyor. Her ne kadar çoksesli kültür şiirde hâlâ insanmerkezci bir tutum takınsa da, bütünlüğü sağlayacak bir yasadan yoksunluk noktasında gücünü yalnızca ironiden alan bu tarzla müşterektir. Ancak gücünü sadece ironiden almak, her şiirsel birimin diğerini askıya alması, iptal etmesiyle bütünün kalıcı etkisini dağıtmayla da sonuçlanabilir. Bir diğer deyişle, hiçbir garantisi yoktur. Genç şaire ilk anda cazip gelen bu süreksizlik hali, cazibesi kişiselliğinde saklı olan bu hal, kendi şiiri söz konusu olunca körü körüne uygulanan bir metot olur ve ironinin ancak acemilikte beliren kırılğanlığını da beraberinde getirir.

Bu kırılğanlığı kısaca ve açıklıkla konuşalım istiyorum.

Belkilerin dünyasında, insanların kendilerine biçtiği püriten misyonlar çok hızlı anlamsızlaşır. Derinleşmeye çalıştıkça sığlaşan yaşlı kuşakların şehvetli şiirselliklerinin aksine ironinin terimlerine sı-

TAKİP MESAFESİ

Hayriye Ünal

ğınmaya çalışan genç kuşak yüzeyde kalmaya çabaladıkça geçmişe daha çok gömülür ve geçmişteki başarılı şairlerin kişiliğinde derinlik özlemini açığa vurur. Neye özlem duyduğunun bile bilincinde olmamanın getirdiği *karmaşa*, farkında olunamayan amnezik durum, şiddetle inkar edilse bile her taraftan sızan *nostalji*, şairin parçalı yamalı belleği de hesaba katılınca ironik bir tablo oluşturmaktadır. “Rıza ve ret, ayrılmaz bir şekilde onun içindedir.” Simmel’in flört için kurduğu bu cümle, genç şairin dramını da iyi açıklıyor: “Flört etme, bu durumun bir telafisidir. Bu sayede –potansiyel, sembolik ya da rastlantısal olarak- kadın, kendisini birçok erkeğe verebilir ve aynı mantıkla tek bir adam birçok kadına sahip olabilir.”

Belki’nin bir açılımıdır *flört*. Flörtü şöyle tanımlıyorum: Olasılıkların kesinleştirilmemesi, bütün olasılıkların olasılık olarak kalması. Simmel’in bütün çekici şeylere sahip olamamanın “telafisi” olarak tanımladığı flört doğruların

ve yanlışların ötesine geçmeye veya berisinde kalmaya izin vermektedir. Onun tabiriyle “büyük belki”nin dünyasında kalmaya. *Büyük belki* ise afişlerin, reklamların, vitrinlerin, şeylerin çokluğunun ve “ihtimalin ideolojisi” demek. İnterneti niçin çok sevdiğimizizin de yeterli açıklaması bu. Güvenli mesafede her nesneyle dozunda bir flört imkanı.

İhtimallerin ideolojisi, yoksunlukla büyümüş bir şiir emekçisinin gözünü kamaştırmaya yeter. Edebiyatta bu ideolojinin en doğru karşılığı bilinç akışıdır. Kurmacanın rağbet ettiği, şiirin uzak

durduğu bu teknik J.W.Beach’in ifadeleleriyle “neredeyse hiç değişmeden, fazla ‘içe dönük’ tipteki insanları, nevrotik, akıl sağlığı bozuk olanları veya sürekli takıntı ve sayıklama sınırında yaşayan normal bireylerin bazı ruhsal durumlarını anlatmak için kullanılır.”

Bugün şairler bilinçakışının kendinden kaynaklanan aşırılığını disiplinsizlikle karıştıran şiirler yazıyor. Sağlam bir eleştirel mekanizma olmadığı için de sağlam bir eleştiri yazısı tekil kalıyor. Şiir, onca zaafına rağmen bu yüzleşmeden yaralanmadan çıkıyor. Hem belkinin

ideolojisinden el alarak belirsizliğin evreninde, sınırların muğlaklaştığı çakır keyiflikle, hiçbir şey için sonuna kadar gitme yükümlülüğü almadan hem de bilinçakışının referansıya bal gibi, şairlerin o sıklıkla taraf göründükleri küçük insanla –herkes’le araya mesafe koyarak, hiyerarşi yaratarak, üstten bakarak. Bu süreçte şiirin yazanı, nesnesine hep tepeden bakıyor. Tepeden ba-

kan ve tepeden bakılanı ayırt etmekse neredeyse imkânsız. Kendisine kıydığına dair imalar da var, yok değil, çünkü bu *havalı* bir şey; fakat gerçekte sistematik bir şekilde muhatabını eksiltiyor. Ama şair başka türlü de olamıyor, sözde onun adı hıdır. Çok ciddi bir arabesk barındırıyor bu çaresizlik söylemi. Bu kadar pasifize olacaksak, şiire gerçekten gerek var mı? Sözün etkisizliğine iman etmişsek, neden konuşuyoruz? Şeylerin çokluğu ve hızı karşısında artık mümkün olan ancak ve ancak eşyayla flört müdür? Mevcudiyeti olanca hırsıyla kötü-